

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Sorry, I don't understand French either

Af [Frank Østergaard](#) 29. marts 2009 • I kategorien [Sprogpolitik](#), [Sprogundervisning](#) •

Man fornemmer i øjeblikket at de der føler et ansvar for udviklingen mod sproglig forarmelse er gået ind i en form for 'modoffensiv'. Vi hører en forstander sige at pressen har skabt et fortegnet billede af en mislykket gymnasiereform. Vi hører en rektor sige at når fransk er gået tilbage, skyldes det at fransklærerne er gamle, se bare på samfundsfag med unge lærere, det fag går frem. Vi læser i en rapport at godt nok er den sproglige bredde gået tilbage, men den sproglige dybde er til gengæld vokset, der er kommet mere fordybelse, mere A-niveau.

Vi kan selvfølgelig som fransklærere glæde os over at det må betyde at det til en vis grad er lykkedes at bringe spørgsmålet om nødvendigheden af gode sprogkundskaber, herunder fransk, på den offentlige og politiske dagsorden og samtidig få påpeget at der desværre i praksis sker det modsatte af det der er nødvendigt, nemlig at sprogenes stilling forringes.

Ministeriets undersøgelse

I januar 2009 kom der en [rapport fra Evalueringsinstituttet](#) og en [ny rapport fra følgegruppen vedr. gymnasiereformen](#). I følgegruppens rapport anbefales det bl.a. at det undersøges hvor mange elever med fransk fra folkeskolen som får afslag på deres ønske om fortsætterfransk.

Undervisningsministeriet iværksatte derfor i januar 2009 en lynundersøgelse af hvor mange 1.g-franskelever der i år har rendt panden mod en mur og ikke har kunnet få fortsætterfransk i hhx og stx. Den viste at tallet er mindst 100 elever, hvis man medregner de 42 skoler der ikke har svaret. Det er tilfredsstillende at Undervisningsministeriet dermed har fulgt op på følgegruppens anbefaling, og at ministeriet påtager sig at gennemføre en undersøgelse der dokumenterer et hårdt ramt fags stilling. Ministeriet nævner på grundlag af de indkomne svar at det drejer sig om højst 6 elever pr. skole og at der er tale om udkantområder.

Det har imidlertid efterfølgende vist sig at 7 elever der i år havde ønsket fortsætterfransk på et gymnasium i Nordjylland, fik afslag herpå. [Fransklærerforeningen](#) har i brev og supplerende brev til ministeren og Folketingets uddannelsesudvalg gjort opmærksom på at der på mindst én skole var 7 elever og især at et hold således ville kunne oprettes på trods af at kun 11% af folkeskolerne i dette område tilbyder fransk. Vi har som forening derfor igen foreslået at tysk og fransk generelt sikres reel ligestilling i folkeskolen hvorved rekrutteringsgrundlaget til fortsætterfransk i hhx og stx også ville forbedres markant. Det var jo dette forhold der var undersøgelsens genstand.

Desværre har undervisningsminister Bertel Haarder i et svar til Fransklærerforeningen skrevet at en del folkeskoler ofte har gjort den erfaring, at der var meget få elever, der valgte fransk. Vores forslag om en ligestilling kunne på den baggrund tænkes at indebære meget små hold på mange skoler, og det kan derfor næppe gennemføres for øjeblikket, slutter ministeren. Fransklærerforeningen har i et svar bedt om at måtte se ministerens talmateriale al den stund antallet af franskelever i folkeskolen i en årrække har været inde i en omend svag stigning.

Selvom franskeleverne fra folkeskolerne er der, oprettes fortsætterfranskhold imidlertid i nogle tilfælde ikke. På et gymnasium i København har det f.eks. vist sig at der var 10-12 fortsætterfranskelever i 2.g der i år fik afslag på fortsætterfransk A i 3.g.

Noget tyder mao. på at der ikke kun er tale om højst 6 elever eller kun udkantområder – medmindre hele landet skal anskues som ét stort udkantområde! Og endelig: skulle udkantområderne ikke søges tilgodeset på linie med de større byer? Et oplagt sted at tage fat ville være at løfte tallet på de kun 11% af folkeskolerne med fransk i Nordjylland og i resten af landet væsentligt og at sikre eleverne en langt bedre sammenhæng i deres uddannelsesforløb og dermed sikre samfundets behov for folk der kan fransk. For at det tal kan løftes, kræves det at finansministeren holder op med fortsat at stramme skruen over for kommunerne. Når folkeskolerne skal gennemføre besparelser, går det også ud over oprettelse af sproghold. Hvis der er en reel vilje til sprog, kræver det tværtimod at kommunerne også gives økonomisk mulighed for at lade de unge vælge fransk i folkeskolen og mulighed for at kunne garantere eleverne holdoprettelse under givne vilkår.

Tilbagegang for bl.a. fransk fortsætter A

Rapporten fra Evalueringsinstituttet fra januar 2009 viste den massive tilbagegang for sprog, men den taler noget misvisende om at til gengæld for tabet af sproglig bredde er der kommet mere dybde. Det må konstateres at både de klassiske sprog A, tysk fortsætter A og fransk fortsætter A er gået tilbage efter reformen, fransk fortsætter A fra 3,2% af studenterne før reformen til 2% efter reformen (tal fra UNI-C). Billedet af "mere sprog på A-niveau" efter reformen er revnet, for ikke at sige svært at skelne, også selvom spansk A generelt har klaret sig væsentligt bedre.

Forslag om begynder B som 2. fremmedsprog

[Rektorforeningen](#) vil i sin anbefaling gerne kunne nøjes med at skolerne tilbyder 2-årigt begynder B som 2. fremmedsprog i stedet for begynder A. Denne ledersammenslutning tænker naturligt nok ikke nødvendigvis i baner af en national uddannelsespolitik med det mål at eleverne får mindst to reelt fungerende fremmedsprog, men er snarere optaget af virksomhedsovervejelser. Det er også den rolle foreningen er tiltænkt med markedsførelsen af skolerne og uddannelserne. Rektorernes mål er naturligt nok en succesrig skole, målt i antal elever der udløser indtægter til skolen. Rektorforeningens forslag om discountsprog begynder B vil imidlertid desværre komme til at

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

Den belgiske sprogrænse – en gordisk knude
Finsk-ugrisk identitet
Svensk kamp mod engelsk sprogimperialisme
Eskimoisk i Fjernøsten

Mere i kategorien 'Sprogundervisning'

Islændinges udtale af dansk
De fem forbandede fremmedsprog
Hjælpemidler i sprogundervisningen
Professor dr. ABC

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Monica Scheuer til Jødiske efternavne

undergrave målet om mindst to reelt fungerende fremmedsprog.

Inden fransk ikke tilbydes eller hold ikke oprettes er det en reel diskussion værd: hvordan tiltrækkes også på lidt længere sigt flest mulige elever? Kun ved mainstreamtilbud eller ved at satse også på et “eksotisk” sprog som fransk, begynder såvel som fortsætter?

Det er derfor oploftende at se skoler som [Ørestad gymnasium](#) og [Frederiksborg gymnasium](#) lancere en 4-sproglig studieretning med engelsk A, spansk A, tysk fortsætter B/ fransk fortsætter B samt latin C.

Følgegruppen foreslog i sin seneste rapport fra januar at begyndersprog B kunne være tilstrækkeligt som 2. fremmedsprog for at give plads til et ekstra A-niveaufag for matematisk-naturvidenskabeligt orienterede elever. På forslag fra Fransk lærerforeningen har tysk og fransk i en fælles henvendelse og siden alle 9 sprogfag i gymnasium i en fælles henvendelse til undervisningsminister Bertel Haarder og Folketingets uddannelsesudvalg advaret mod begynder B discountsprog til matematisk og naturvidenskabeligt orienterede elever ud fra den opfattelse at også – og netop – studenter på disse studieretninger gerne skal have to reelt fungerende fremmedsprog.

Rekruttering af lærere

Vi hører en rektor på en konference om humaniora give den forklaring på misøren at det er franskfagets egen skyld at det er gået tilbage, lærerne er (for) gamle, se på samfundsfag, det går frem, fordi lærerne er yngre med bedre elevkontakt.

Disse lidt besynderlige krumspring virker ærligt talt afledende. Tilbagegangen for fransk skyldes mao. ifølge denne aldersteori ikke den manglende politiske vilje til andet end engelsk, den manglende prioritering af sprog, mangelen på vilje til at rette op på skævheden mellem tysk og fransk i folkeskolen, en gymnasiereform der har fået 3. fremmedsprog til at styrtedykke fra 41% til 6%, sparepolitikken ift skoler og kommuner osv – nej det skyldes angiveligt at “fransklærerne er for gamle”, og det er jo rigtigt at vi alle, også rektorerne, er blevet 4 år ældre siden gymnasiereformen af 2005.

Det er indlysende at der intet er vi hellere ser i Fransk lærerforeningen end endnu flere unge, friske kolleger, i folkeskolen, i gymnasiet, over hele linien. Noget tyder imidlertid desværre på at de “små” fags (tysk, fransk o.a.) placering i den nye uddannelse til lærer i folkeskolen ikke gør det muligt eller attraktivt for de lærerstuderende at vælge de små 0,6-årsværk fag, men kun de store 1,2 årsværk fag. Således har 6 (seks) studerende på landsplan valgt fransk som liniefag i år. Seks. “Kun engelsk”-politikken som de facto føres, er slået igennem.

Meldinger rundt omkring fra kolleger tyder på, som en kollega fra Lolland-Falster skriver, at der ikke er nogen til at tage over når vores gode gamle fransklærer i folkeskolen går på pension, vi har allerede i nogle år, skriver kollegaen, ikke kunnet oprette fortsætterfransk på gymnasiet.

Sikring af sproghold

Også begynderfransk oplever mange steder et pres i stx og hhx hvor skolen måske kunne spekulere i at spare hold ved at eleverne i stedet blev henvist til at vælge fortsættertysk eller spansk.

Fransklærerforeningen har foreslået undervisningsminister Bertel Haarder og Folketingets uddannelsesudvalg at fhv. undervisningsminister Ulla Tørnæs’ løfte fra 2005 om ekstra sproghold som før reformen gennemføres i form af et sprogtaxameter så oprettelse af sproghold sikres. Det blev dengang lovet at det ikke var en sparereform.

Vi taler jo ikke her om en perifer kompetence. Vi taler om en angiveligt særligt vigtig kompetence, fransk fortsætter A er jo ligesom tysk fortsætter A, engelsk A, de klassiske sprog A og de matematisk-naturvidenskablige fag A ifølge bekendtgørelsen et af 9 særligt vigtige, særligt kompetencegivende fag, hvoraf eleven skal vælge mindst et på A-niveau for at kunne blive student.

Denne opfattelse i bekendtgørelsen blæser dog væk i vinden når vi kommer til den konkrete praksis på folkeskoler, gymnasier, handelsskoler, professionshøjskoler, universiteter: faget tilbydes mange steder ikke, faget nedlægges eller hold oprettes ikke. Målet om at blive en førende vidensnation harmonerer ikke med manglende sprogtilbud, manglende holdoprettelse og discountsprog.

Anvendelsesorientering

Hvad angår at undervisningen skal være mere anvendelsesorienteret, som foreslået af Evalueringsinstituttet og følgegruppen, er den diskussion væsentlig og værd at tage, blot ikke som afledning for det egentlige problem, nemlig spørgsmålet om der er en reel vilje til at fremme sprog, herunder fransk.

Vi ved fra diskussioner og møder rundt omkring, på de særdeles velbesøgte franskkurser og -kollokvier at der foregår overordentlig mange spændende ting i faget, men vi er også åbne for en diskussion af om eller hvordan undervisningen i givet fald skal være mere “anvendelsesorienteret”. Fransk er dog også, og det er væsentligt at fastholde, et videns- og dannelsesfag. Alt kan ikke gøres op i “anvendelse”. Først og fremmest skal en diskussion om anvendelsesorientering ikke være en afledning: at 10-12 elever på et gymnasium ikke må få fransk fortsætter A, skyldes ikke at lærerne er for gamle eller at undervisningen hidtil ikke har været tilstrækkeligt “anvendelsesorienteret”.

Er der reel vilje?

Det afgørende spørgsmål er derimod: hvornår vil man reelt prioritere sprog (andet end engelsk)? I HF og HTX ses “kun engelsk” formaliseret. Hvornår vil man evt. også i stedet for besparelser betale til et sprogtaxameter? Fransk og sprog i det hele taget skaber forståelse, udsyn, tolerance. Sprog skaber kommunikation og formidler kontakter – og kontrakter. Hvis disse værdier og disse mål skal fremmes, skal sprog fremmes. Ønsker regeringen og for den sags skyld oppositionen dette?

Fortsat kamp

jane til Jødiske efternavne

InglêS til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borrihjolmska måled

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	

Heldigvis har vi som fransklærere også gode allierede der som vi ønsker at åbne verden for eleverne, til gavn for eleverne og for samfundet. Først og fremmest har vi naturlige allierede i vore kolleger i de andre sprogfag, men den åbning af verden, den ret til verdensborgerskab vi kræver for vore elever, har en bred genklang. Det er således også af stor vigtighed at EU-kommissionen arbejder for den sproglige mangfoldighed, også trods sprogligt fodslæberi i nogle lande.

Fransklærerforeningen deltager (ved denne artikels forfatter) i et nyt netværk med Thomas Harder som formand for mere og bedre sprog. Netværket er under dannelse sammen med andre kræfter der trækker i samme retning, universitetsfolk, DI (tidligere Dansk Industri) o.a. Netværkets mål er gennem debat og interessevaretagelse at skabe politisk opmærksomhed om sprogenes muligheder og kår i Danmark. Det vil arbejde for at størstedelen af den danske befolkning kan begå sig på to fremmedsprog og også bliver bedre til eget modersmål.

Vi i Fransklærerforeningen hilser det nye netværk under dannelse velkomment i en tid med sproglig forarmelse og sprogdød. Vi forsøger at modstå 'kun engelsk'-politikken ud fra den opfattelse at engelsk på den ene side bliver mere og mere nødvendigt, men på den anden side også bliver mere og mere utilstrækkeligt. Engelsk er ikke nok i en mangfoldig verden der åbner sig og dermed åbner for mangfoldige muligheder. Fransk er en af de nøgler der kan åbne verden.

Kampen for mere og bedre sprog har en bred appel som også rækker langt ud over vore egne og andre sprogvenners rækker! Lad os fortsætte kampen for fransk, for sprog!

Læs også:

1. [Hjælpemidler i sprogundervisningen](#) Elle mai s'arranger, quelques phrases sortent amende GoogleTranslate oversætter til fransk, men hvilket fransk? "Elle mai-être vrai, mais il peut aussi se tromper" er oversættelsen dansk-fransk i Google Translate af...
2. [Blufærdighedskrænkende maskiner](#) - Mor, hvorfor står manden og piller ved sig selv ved automaten?? - Bare rolig skat, det er bare en fransk turist ... Denne fiktive dialog mellem mor og forundret...
3. [Griffon](#) Hjælp Jeg har fået hund – eller rettere sagt kærestens datter har fået hund og midlertidigt parkeret den hos os under et længerevarende udlandsophold. Det er en såkaldt mindre selskabshund...
4. [Dressere](#) Dirigere Verbet at DRESSERE 'afrette, oplære' er lånt fra fransk dresser som foruden 'dressere' betyder: 'rette ud, gøre lige; anrette'. Det er igen lånt fra italiensk d(i)rizzare 'rejse op; surre...

Tagget med: [fransk](#), [gymnasiet](#)

2 kommentarer

Bjørn A. Bojesen

30. marts 2009 • 19:11

Hvad hedder netværket?

Og har det en hjemmeside? (Selv om det kun er under dannelse?)

Svar

Frank Østergaard

31. marts 2009 • 06:49

Der er planer om at det skal hedde Mere og bedre sprog. Hjemmeside er der ikke (endnu?).

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

december 2009

november 2009

oktober 2009

september 2009

august 2009

juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.